Facit till Tummen upp! SO kartläggning åk 3

Till dig som använder detta facit:

Sidnumren hänvisar till sidan i boken.

På en del frågor står det ”Elevens eget/egna svar”. Det beror på att man kan svara på olika sätt. På en del frågor står det ”Exempel på svar”. Det betyder att det kan finnas fler rätta svar än det som står här i facit.

©Maria Godolakis och Liber AB Får kopieras

Sidan 2 Varför har vi regler?

1. Elevens egna svar.
2. Elevens eget svar.
3. Exempel på svar: fröken, läraren, rektorn, vi alla tillsammans i skolan
4. Exempel på svar: mamma, pappa, några regler har vi bestämt tillsammans
5. Regler behövs, för annars skulle det bli kaos. Regler behövs för att alla ska må bra.

Sidan 3 Riskfyllda platser

1. Eleven har ringat in t.ex. övergångsställe, sjön/dammen, järnvägsövergången, trottoaren och vägen utanför skolgården, korsningar med skymd sikt, rondellen.
2. Exempel på svar: Utanför skolgården: Det kan vara riskfyllt/farligt om en boll t.ex. hamnar ut på gatan. När man leker kanske man inte kommer ihåg att titta om det kommer någon bil. Man springer bara rakt ut för att hämta bollen och då kan man bli påkörd.

Sidan 4 Säker i trafiken

1. Elevens eget svar.
2. Exempel på svar: Titta noga åt båda hållen innan jag går över gatan vid övergångsstället. Vänta tills det blir grön gubbe vid trafikljuset. Ha reflex på mig när det är mörkt ute. Cykla på cykelvägen om det finns en sån, och använda hjälm.
3. Elevens egen bild.
4. Elevens eget svar.

Sidan 5 Trafikobservation

1. Elevens egna anteckningar: 1 streck för varje förbipasserat fordon. (I sista rutan kan eleven om den vill skriva valfritt fordon, t.ex. långtradare eller traktor.)
2. Här kan du som lärare tillsammans med eleverna bestämma lämpliga antal på y-axeln, beroende på hur många fordon eleverna har observerat (t.ex. 2, 4, 6, 8 osv. eller 5, 10, 15, 20 osv.) Eleven fyller sedan i tabellen, för att sammanställa sin observation.
3. Elevens eget svar.
4. Exempel på svar: Kompisen hade fler lastbilar och bussar (tung trafik), för kompisens observationsplats var vid en större väg.
5. Exempel på svar: Man borde göra ett övergångsställe, sänka hastighetsbegränsningen för bilarna och göra en bussficka. Fler föräldrar borde välja att gå med sina barn till skolan, istället för att skjutsa dem med bil.

 © Maria Godolakis och Liber AB Får kopieras

Sidan 6 Att flytta

1. Exempel på svar: För att man vill ha ett större hus/en större lägenhet, man vill flytta närmare sitt arbete, man vill flytta till stan/ut på landet, man har skiljt sig.
2. Exempel på svar: För att det är krig, man har skiljt sig, man har inte råd att bo kvar, man har inga pengar, det finns inga jobb där man bor.
3. Exempel på svar:
   Bra saker med att flytta: man kan få nya kompisar, man kan få större/bättre hus eller lägenhet, man kan få en bättre skola, man får lära känna nya ställen, lära sig nya saker
   Mindre bra saker med att flytta: man förlorar eller kommer långt ifrån sina kompisar, man måste lämna sin skola och sina lärare, man måste lämna sitt hus/sin lägenhet, man hittar inte så bra i början

Sidan 7 Förr och nu

1. Exempel på svar:
   Likheter: hus, bilar, gator, torg, affärer
   Skillnader: mer folk nu, mycket mer trafik och bilar nu, förr hade man häst och vagn, det fanns inte elektriska lampor, gatljus och trafikljus förr, fler och högre hus nu, husen ligger tätare nu

Sidan 8

2. Exempel på svar:
   Likheter: åkrar och hus, man odlar ungefär samma saker nu som förr
   Skillnader: fler moderna och större maskiner och fordon nu, större jordbruk och lantgårdar nu, förr mindre gårdar och man odlade mest till sin egen familj eller sålde på den lokala marknaden, förr hjälpte fler människor till, även barn
3. Exempel på svar: Barn fick jobba och hjälpa till mer hemma förr, nu har barn olika fritidsaktiviteter och mer egen tid att leka med kompisar. Men barnen fick också vara tillsammans mer med sina föräldrar förr, eftersom fler vuxna var hemma eller arbetade på sin egen gård. Sämre var att för längesedan fick inte alla barn gå i skolan och lära sig och utbilda sig till ett yrke som man själv ville ha.

Sidan 9 Vad gör du då?

1. Exempel på svar: Jag säger till min kompis att man inte ska göra så. Jag säger till den som sitter i kassan, eller någon annan som jobbar i affären.
2. Exempel på svar: För att det fel att stjäla. Man måste betala för de varor man vill ha. För att larmet kan gå.
3. Exempel på svar: Jag säger till en lärare, rastvakten, skolsköterskan, rektorn eller någon annan vuxen på skolan. Jag säger till de som mobbar. Jag hjälper och är snäll mot den som blir mobbad, kanske frågar om vi ska leka.

 © Maria Godolakis och Liber AB Får kopieras

4. Exempel på svar: För att det är fel att mobba, vara dum och elak. Ingen ska behöva vara ledsen eller utanför.
5. Elevens eget svar.

Sidan 10 I mitt närområde

1. A vårdcentral, B brandstation , C affär/stormarknad, D polisstation
2. A läkare, sjuksköterskor, B brandmän, C kassapersonal, butikspersonal, D poliser, kriminalare
3. A hjälper sjuka och skadade människor, utför hälsokontroller och vaccinationer
   B släcker bränder, räddar människor
   C säljer varor
   D hjälper människor, stoppar brott, tar brottslingar
4. Elevens eget svar.
5. Elevens eget svar.

Sidan 11 Hemortens historia

1 – 3. Elevens egna svar.

Sidan 12 Spår av människor

1. Kulturlandskap.
2. Exempel på svar: De har byggt vägar. De har byggt hus och ladugårdar. De har odlad mark.
3. Elevens egna svar.

Sidan 13 Kristendom förr och nu

1. Exempel på svar:
   Lika: Man hade/har böcker, man hade/har en fröken/lärare, man lärde/lär sig saker.
   Olika: Förr sjöng man psalmer och lärde sig saker ur Bibeln utantill, nu har vi datorer/Ipad och lär oss andra saker. Förr var läraren sträng och man kunde få stå i skamvrån. Förr i tiden satt man alltid i raka rader, med ansiktet vänt mot lärarens kateder.
2. Exempel på svar: Idag ser samhället annorlunda ut, vi har mer teknik idag, alla fick inte gå i skolan förr i tiden, kristendomen hade mycket större plats både i skolan och i människors liv förr

Sidan 14 Önskningar eller behov?

1. Här finns underlag för samtal och diskussion, då eleverna kan tolka bilderna olika. Vissa bilder kan få både B och Ö. Bilden med stranden och badet kan t.ex. tolkas som behov av frisk luft eller önskning om utlandsresor. Bilden på rummet kan t.ex. tolkas som behov av ett hem

 © Maria Godolakis och Liber AB Får kopieras

eller önskning om att ha ett eget rum. Bilden på hamburgermenyn kan t.ex. tolkas som behov av mat eller önskning om restaurangbesök. Var lyhörd till elevernas olika resonemang och förklaringar.
Exempel på svar:
Behov: säng/hem, skola, familj, sjukvård, fritid, mat
Önskningar: hamburgermeny/restaurangbesök, dator, cykel, utlandsresor

2 - 3. Elevens egna svar.

Sidan 15 Barnets rättigheter

1. För att skydda barnen. För att alla barn ska må bra. För att alla barn är lika värda och har rättigheter.

Sidan 16

2. Klara: regel 31
   Manuel: regel 2, 19, 31
   Maria: regel 17, 19, 27, 28, 38
   Emil: regel 19, 28, 31
   Hannah: regel 2, 23, 31

Sidan 17 Demokrati

1. Folkstyre, folket styr/bestämmer
2. Vi vill ha nya gungor. Maten i matsalen är inte god. Vi vill åka på klassresa. Det behövs fler cykelställ på skolgården. Papper saknas ofta på toaletterna.
3. Exempel på svar: Alla får komma med förslag, alla får säga vad de tycker, alla får rösta, majoriteten får igenom sitt förslag.

Sidan 18 Var människor bor och arbetar

1. För att ha tillgång till fiske (mat) och vatten för att tvätta m.m. För att kunna resa och transportera och ta emot varor m.m.
2. Arbete, bostad, natur och omgivning/miljö, skola, fritidsintressen, familj och släkt bl.a.
3. Elevens egna svar.

Sidan 19 Pengar och varor

1. Man kan t.ex. betala med betalkort, kontanter, swish eller mobilen.
2. Med betalkort, genom betaltjänster på internet eller få en faktura hemskickad.
3. Elevens eget svar.
4. mjölk: 14 kr, kanelbulle: 15 kr, glass: 18 kr, byxor: 300 kr

 © Maria Godolakis och Liber AB Får kopieras

Sidan 20 Hur mycket kostar det?

1. klipper håret hos en frisör: 300 kr, lånar böcker på biblioteket: 0 kr, undersöker tänderna hos tandläkaren: 0 kr
2. Elevens eget svar.
3. Exempel på svar: godis, glass, tidningar, bio

Sidan 21 Hållbar utveckling

1. Elevens eget svar/egna funderingar.
2. Exempel på svar: Herr Klant borde sopsortera, städa med produkter/rengöringsmedel som inte är miljöfarliga, inte ta bilen när det är nära, inte slänga skräp i naturen, handla ekologisk frukt/ekologiska matvaror och inte ta plastpåsar till alla varor.
3. Elevens egna svar.

Sidan 22 Nordisk mytologi

1. Oden: onsdag
   Tor: torsdag
   Tyr: tisdag
   Freja: fredag

Sidan 23 Samisk religion

1. Exempel på svar: Naturen var helig för samerna. Man trodde att det fanns gudomlig kraft i naturen. Samerna trodde också att man kunde få hjälp av naturens krafter genom att offra. Naturen var också viktig för att jaga och leta mat. Samerna levde nära naturen.
2. Exempel på gudar/gudinnor att berätta om: Solen (som gav ljus, värme och kraft till allt som lever) , Jaktens gud (som vaktade över djuren och kunde ge god jaktlycka).
3. Exempel på svar: Nåjden kunde vara en man eller kvinna. Nåjden kunde jojka och slog på en speciell trumma för att komma till en andlig värld. Där kunde den få kontakt med de döda.

Sidan 24 Forntiden

1. Exempel på svar:
   Jägarstenåldern: Man har hittat verktyg gjorda av sten från den här tiden (men människorna hade även saker av t.ex. horn, trä och ben), människorna jagade och flyttade runt till nya platser för att hitta mat.
   Bondestenåldern: Människorna bodde kvar på samma ställe och blev bönder, började odla mat och hade tama djur (getter, får och svin bl.a.) .
   Bronsåldern: Man använde metallen brons till redskap, vapen, smycken, statyer och instrument.

 © Maria Godolakis och Liber AB Får kopieras

Sidan 25

1. Exempel på svar:
   Järnåldern: Människorna lärde sig att göra redskap och vapen av järn.
2. Exempel på svar:
   Vikingatiden: Människorna blev duktiga på att bygga stora båtar, vikingaskepp, som de använde för att resa till andra länder (för att röva och förstöra, men också för att köpa, sälja och byta varor). Människorna (vikingarna) började använda pengar, de började rista runor i trä och sten, runstenar.
3. Exempel på svar: De lärde sig att bygga hus. De kunde odla växter som blev till mat. De kunde ha djur.

Sidan 26 Tidslinjer

1. – 4. Elevens egna svar.

5.

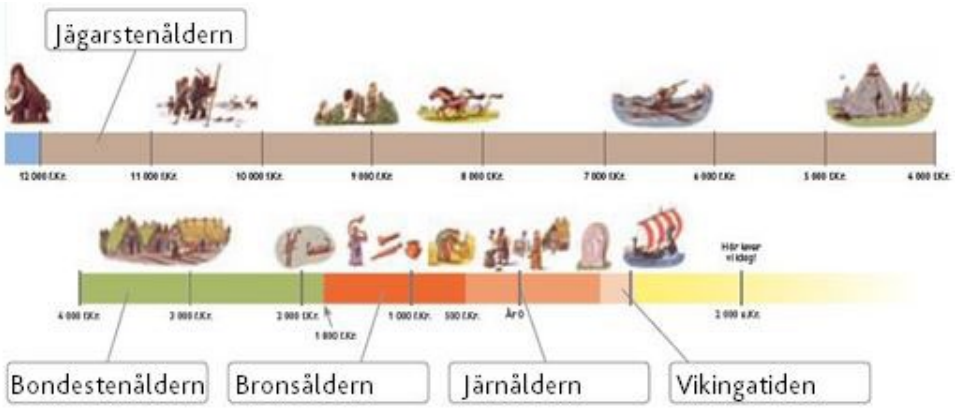

Sidan 27 Tre religioner

1.

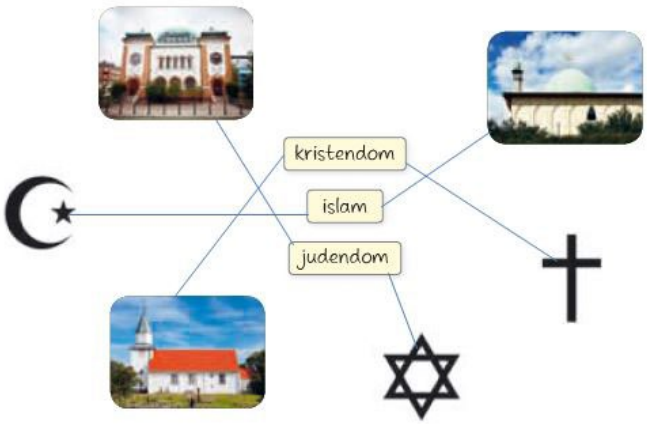

2. Exempel på svar:
   Kristendom: Jesus födelse – jul, Jesus uppståndelse – påsk

Islam: Ramadan, Eid al-Adha, Eid al-Fitr
Judendom: sabbat, pesach - påsk, purim

3. Exempel på svar:
Jesu död och uppståndelse: kristendom
Moses i vassen: judendom
Muhammed och ängeln Gabriel: islam

Sidan 28 Berätta

1 – 2. Elevens egna svar.

Sidan 29 Vad tycker du?

1 – 2. Elevens egna svar.

Sidan 30 Världen

1.

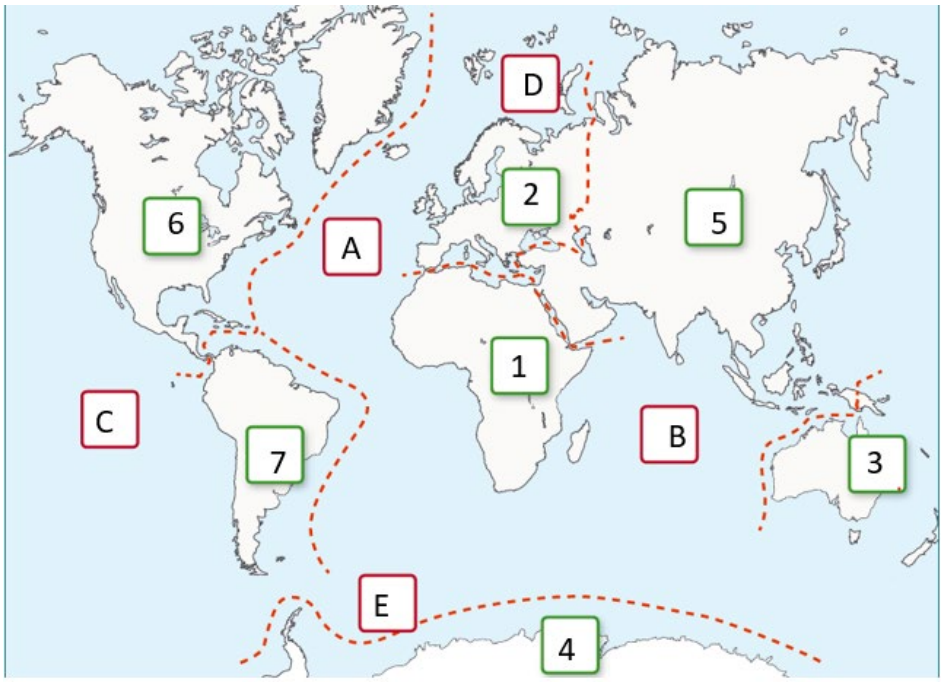

2. Europa
3. Asien
4. Oceanien
5. Exempel på svar: Sverige ligger på norra delen av jordklotet, i världsdelen Europa som ligger norr om Afrika, öster om Nordamerika och väster om Asien.
6. Elevens eget svar.

 © Maria Godolakis och Liber AB Får kopieras